

The background is a clear blue sky. A series of dark, curved lines, resembling power lines or a grid, stretch across the frame from top to bottom. A single white contrail from an aircraft is visible, starting from the top left and extending diagonally towards the center right.

RETROBAMENT

Lidia Azagra

RETROBAMENT
Lidia Azagra Cabrerizo

Tutor: Jaume Ros Vallverdú
Treball de Final de Grau
Facultat de Belles Arts
2018

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Agraïments

En aquest projecte hi han col·laborat, directa i indirectament, moltes persones.

En primer lloc, vull donar les gràcies a la meua família. Al meu pare i a la meua mare, per ser-hi. Pel seu interès, la seva disposició i l'ajuda. Per acompanyar-me a comprar ferro, per venir-me a visitar al taller. Per preguntar. També al meu germà, per xerrar amb mi de qüestions tècniques, per aconsellar-me. Vull donar les gràcies a la meua àvia pel seu suport incondicional, per creure's el projecte des del principi, viure'l amb entusiasme, pel seu recolzament constant i sentit des del cor.

També vull donar les gràcies al meu tutor Jaume Ros, per creure en mi i encoratjar-me a fer una escultura ambiciosa. Molt especialment vull agrair el suport de l'Ares. Sense ell no hagués estat possible dur a terme aquesta obra. Gràcies per les xerrades, pels consells tècnics, per ensenyar-me a treballar amb el ferro i per aixecar-me la moral quan ho necessitava. També vull donar les gràcies als altres mestres de taller, l'Enric, el Rubén, que han anat seguint el procés i interessant-s'hi.

També ha estat molt recomfortant la companyia dels altres companys que han estat treballant al taller amb mi, i la dels amics de la universitat que han estat a punt per fer la cervesa quan s'acabava l'hora de taller. Gràcies a la Cris per ensenyar-me a maquetar.

Vull agrair als meus companys de l'escola les facilitats que m'han donat per poder fer més hores al taller quan més ho necessitava.

Finalment vull donar les gràcies a tots els meus amics, especialment a la meua companya de pis, que s'han interessat pel meu projecte, que m'han tret a ventilar, que han escoltat les meves neures i que, en definitiva, han estat allà al dia a dia.

Índex

Resum - Abstract	10
Introducció	12
Objectius	14
Referents	17
Antecedents	27
Marc conceptual	41
Identitat	44
Introspecció	46
Metodologia i procés de treball	49
Procés creatiu	50
Plantejaments a nivell tècnic	54
Procés de treball	56
Obra acabada	63
Conclusions	70
Bibliografia i webgrafia	72

Resum - Abstract

Retrobament és una instal·lació en què l'espectador es veu convidat a interactuar.

Es tracta d'una cúpula té una entrada/sortida que permet posar-s'hi dins. La cúpula no és opaca, sinó que està formada per vares de ferro que deixen veure-hi a través. Aquestes vares construeixen un volum que evoca una empremta dactilar.

Aquesta peça és una al·lusió a la pròpia identitat, així doncs, quan s'hi entra, es pot fer una trobada amb un mateix, com a espai de cerca interior.

Aquesta instal·lació fa èmfasi en la relació del dins i el fora, de la relació amb un mateix i amb l'entorn.

instal·lació, ferro, escultura, cúpula, identitat, introspecció, refugi, empremta, dins, fora, construcció

Retrobament is an installation in which the viewer is invited to interact.

The sculpture is a dome which has an entrance/exit so it allows people to walk in. The dome is not opaque, it's made of iron bars that let you see through. Those rods build a volume that recalls a fingerprint.

This artwork is an allusion to your own identity, so when you get in, you can meet with yourself, like an introspection place.

This installation emphasizes the relationship between the inside and the outside, the relationship with oneself and with the environment.

installation, iron, sculpture, dome, identity, introspection, refuge, fingerprint, inside, outside, construction

Introducció

Retrobament parla de la cerca d'un mateix com quelcom que perdura i que va canviant al llarg del temps. Intentar-se construir com a persona requereix d'una cerca interior i de tenir en compte allò que ens envolta, des del més llunyà fins al més proper.

Saber qui som, d'on venim, què ens ha format i per què som així. La identitat entesa com la formació de la personalitat i els valors propis com a conseqüència del contacte amb les altres persones, saber d'on vens per tenir més clar on vols anar.

Retrobament és un viatge introspectiu, però sempre lligat a allò que ens envolta, ja que forma part de nosaltres. Una cúpula que ens porta a unencontre personal però que no ens aïlla de l'exterior, sinó que hi conviu, entenent la trobada amb nosaltres mateixos, no com un fet exclusivament individual, sinó permeable a tot allò que conviu al nostre voltant, ja que és tot el conjunt allò que ens forma tal com som.

L'acte de retrobament amb un mateix, en aquest cas, passa per l'experiència física, la necessitat d'interactuar amb l'obra perquè cadascú se la pugui fer seva. És important viure-la com a part implicada, no des de l'observació.

La cúpula s'entén com un lloc de recerca interior, és un espai on sentir-se relaxat i un lloc d'aturada, per sentir, pensar o meditar. Però no es troba en ple aïllament, sinó que s'hi pot veure a través, oferint així un contacte amb l'exterior. Podria dir-se que és un espai íntim alhora que un espai de consciència amb el món exterior. És individual però no hi ha cap negació del que passa fora, per tant, és també col·lectiu.

Objectius

Un dels objectius d'aquest projecte és enfrontar-me per primera vegada a realitzar una obra de gran format fent front a totes les dificultats tècniques que això pot suposar. Per a mi suposa un repte ja que no ho he fet abans.

A més a més em proposo fer una obra amb la qual l'espectador hagi d'interactuar per poder-hi connectar i fer-se-la seva, crear un espai que convidi a entrar-hi.

També vull treballar amb un procés de transformació d'un element linial, gairebé sense volum (l'empremta dactilar) a una escultura volumètrica, amb totes les transformacions i deformacions que això suposa. Treballar la línia en l'espai a través d'un material que m'ho permet, que són les vares de ferro. Un material que d'entrada pot semblar robust, convertir-lo en un dibuix en tres dimensions.

També vull treballar el ferro explorant les seves possibilitats. M'agradaria ser flexible en el procés de treball i saber adaptar-me a allò que m'ofereixi el material malgrat tenir la idea clara.

REFERENCES

A continuació detallo alguns dels referents que han estat una influència per a mi, en la meva producció artística, i més concretament en el desenvolupament d'aquest projecte.

Alguns d'ells són referents estrictament formals, dels quals m'he fixat en els materials emprats, en les formes, la ubicació de la peça, etc. D'altres són referents conceptuals, amb els quals comparteixo el tema tractat, així doncs m'he fixat en artistes que toquen el tema de la identitat, i també en quin tractament fan de l'espai.

Cal dir que a part d'artistes plàstics, també han influït en la meua obra músics, escriptors, poetes, com el David Caño, amb el seu poema *Llibertat*, o bé com el Roc Casagran, amb el seu llibre *L'amor fora de mapa*.

Mario Merz

Mario Merz (1925-2003) és un artista contemporani, nascut a Itàlia i relacionat amb l'Arte Povera. Merz és conegut especialment per les seves construccions d'iglús formats amb materials diversos, i també per l'ús de la sèrie de Fibonacci, que inclou sovint en les seves instal·lacions.

Prenc com a referent aquest artista perquè té molts treballs en què utilitza la forma de cúpula. Les fa de diferents materials, en diferents disposicions, però sempre crea espais habitables, on un s'hi pot ficar. És un referent per mi, tant formalment com conceptual, ja que m'evoca molt al que vull parlar jo amb la meua obra.

Mario Merz
***Spostamenti della Terra
e della Luna su un asse***
metall, tubs, vidre, pedra
1000 cm x 600 cm x 300 cm
2003

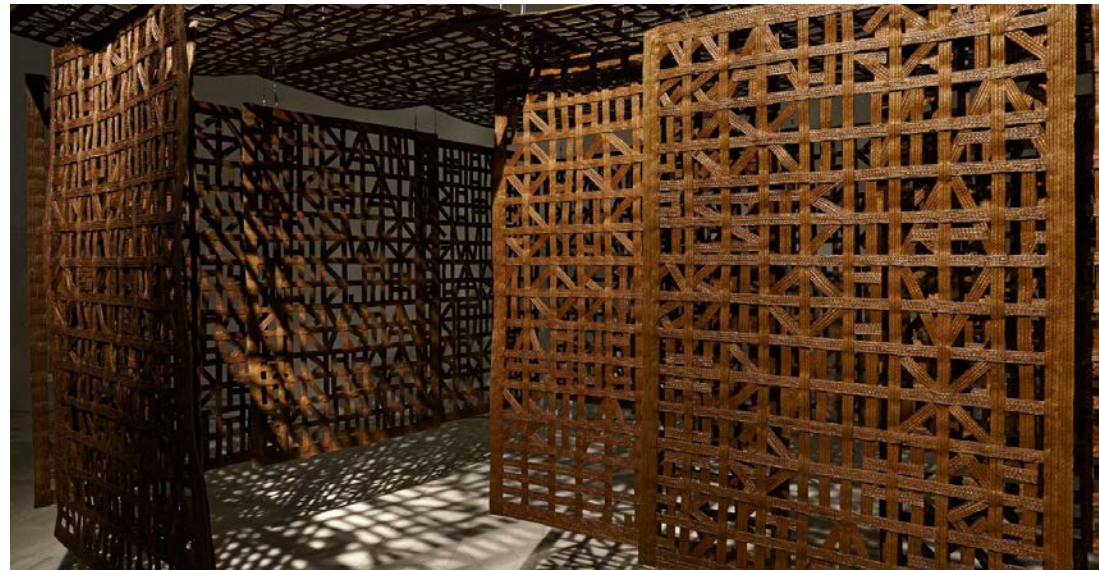

Cristina Iglesias

Cristina Iglesias (1956) és una escultora i gravadora basca. Pertany a la generació d'artistes que van transformar l'escultura en l'àmbit de les instal·lacions. L'artista usa diferents materials i té un gran interès per l'espai i l'arquitectura. El contrast de textures i materials així com la relació que aquests estableixen amb l'espai, són dues constants en la seva trajectòria.

Cristina Iglesias fa un treball de l'espai que convida a l'espectador a interactuar-hi, a intervenir-hi. En el cas concret d'aquesta instal·lació, juga amb les textures que crea en l'espai, on intervenen el buit i el ple, la llum que passa a través dels forats, la transparència de l'obra, que en conjunt esdevé un lloc que convida a ser explorat.

Cristina Iglesias
Corredor suspendido III
ferro dolç trenat i cable d'acer
740 x 425 cm
2006

Giuseppe Penone

Giuseppe Penone (1943) és un artista italià, el més jove dels italians relacionats amb l'Arte Povera. La seva obra pretén buscar connectar les persones amb la natura, ja que per a ell, estan indissolublement entrelaçades. Aquest artista encara està actualment en actiu.

En la meua peça també parlo de la relació entre l'ésser humà i la natura, el món que l'envolta però més concretament, aquesta obra de Giuseppe Penone em serveix com a referent formal, que agafa la forma de l'empremta dactilar i la reinterpreta per crear la seva escultura.

Giuseppe Penone
Ombra di Terra
tres parts, bronze i terracota
283 x 176 x 104 cm
1999

Juan José Novella

Juan José Novella (1961) és un escultor i muralista basc. Està especialitzat en art públic i sol utilitzar materials com la pedra, el bronze o l'acer corten. En els seus treballs predomina l'abstracció figurativa. Ell explica que es basa en elements donats per la natura, que, segons ell, ja estan creats amb la seva màxima perfecció.

Aquest autor treballa la forma de l'empremta com a símbol de memòria. Col·loca l'obra, de grans dimensions, en un espai obert i de manera que permeti l'espectador interactuar amb ella. Trobo moltes similituds amb el meu projecte ja que treballa amb el mateix símbol que jo i també juga amb poder mirar a través de l'obra. Novella parla de, més que crear una escultura, de crear un lloc, i això és el mateix que pretenc jo amb la meva peça.

Juan José Novella
Homenaje a los luchadores contra el franquismo
acer corten
800 x 800 x 100 cm
2006

Peter Randall

Peter Randall (1954) és un escultor anglès. És conegut per les seves escultures de pedres, inspirades en els patrons de la natura. Fa escultures de grans dimensions i escultura pública, encara que la seva obra també es pot trobar en la col·lecció permanent de la Tate Gallery i del British Museum, entre d'altres.

Peter Randall fa un tipus d'obra on els patrons fets per la natura són molt importants. L'empremta dactilar és un dels patrons que trobem a la natura. A més a més treballa amb mides grans i col·locant moltes de les seves obres en espais exteriors i naturals.

Peter Randall
Stones of evening night
granit
96 x 161 x 113 cm
2011

Susana Solano

Susana Solano (1946) és una artista catalana, és considerada l'hereva de la tradició escultòrica espanyola, iniciada per Oteiza, Chillida, Julio González. Aquesta artista utilitza tècniques de forjat industrial, també fa gàbies obertes minimalistes, estructures tubulars..., sovint recorre a formes pròpies de la natura o la vida domèstica i utilitza materials com el ferro i el vímet per a expressar sensacions i records, i sobretot per explorar la relació entre l'artista i l'espai i els materials.

Aquesta artista m'aporta molt com a referent, tant a nivell formal com conceptual, ja que utilitza el ferro en moltes de les seves obres i a més a més crea algunes estructures que dialoguen amb la natura. També m'aporta la poètica que utilitza en la seva obra.

Susana Solano
Ajuste en el vacío
ferro i acer
240 x 180 x 420 cm
1996

ANTECEDENTS

Les peces que he fet fins ara, d'un inici poden resultar heterogènies i diverses, tot i que he acabat veient que tenen algunes característiques que les relacionen.

Es tracta d'una obra autobiogràfica on m'enfronto, a través de l'escultura, al pas de diferents moments vitals. Treballant majoritàriament amb materials nobles, com la pedra, la fusta i el bronze, abordo temes introspectius, de creixement i coneixement personal i em posiciono en una visió del món. Utilitzant un llenguatge poètic, parlo de temàtiques recurrents en el desenvolupament de les persones. Parlo de l'autoconeixement a partir dels orígens, a partir de la relació que establim amb els altres i l'entorn, i a partir de les confrontacions i contradiccions amb un mateix i amb la societat.

Les obres que mostro a continuació són totes fetes entre els anys 2016 i 2017.

Illa Roja

Illa Roja, mar de sensacions transformadores. Lloc en constant transformació. L'Illa Roja és una roca al mig del mar, un element permanent, continu, fort. Sempre és al mateix lloc, sempre és la mateixa. Però depenent de la influència dels elements que l'envolten es transforma en molts espais diferents.

La idea d'aquest projecte és mostrar a l'espectador una experiència sensorial on les textures, la llum i el color provoquen un efecte transformador en l'espai recreat. L'Illa Roja, un espai canviant a causa del temps i de l'entorn, pot transmetre diferents sensacions depenent de l'atmosfera que l'envolti.

Així doncs, es tracta d'una recreació a escala reduïda de l'Illa Roja, en la qual aquesta passa de ser roja a blanca, la força del seu nom es perd en la pulcritud del blanc i el seu color queda neutralitzat per donar pas a les projeccions a través de les quals cobrarà vida.

Lídia Azagra

Illa Roja

alabastre

40x 30 x 28 cm

2016

Què m'enduc?

Dia a dia anem omplint la nostra motxilla personal de vivències, experiències, moments especials, moments desagradables, uns més significatius, d'altres menys, però tots formen part de nosaltres.

En certs moments de la vida això es fa més tangible ja que hem de decidir què ens emportem i què deixem enrere, per exemple, a l'hora de fer un trasllat. Els objectes són una manera de representar allò que per nosaltres és important, i en fem una tria.

La motxilla és una manera de representar a través d'objectes allò que algú s'endú a la seva motxilla vital, i alhora l'absència d'allò que ha deixat enrere.

El plàstic té la característica de la transparència, però alhora de la impermeabilitat que protegeix de les inclemències de l'exterior. Es crea una mena de voyeurisme de la vida aliena sense realment poder-hi accedir, s'espia la intimitat de l'altre però realment no s'hi accedeix, queda preservada pel plàstic.

Lídia Azagra
Què m'enduc?
tècnica mixta
60 x 40 x 20 cm
2016

Camins

Camins parla de la relació amb l'altre, dels camins vitals que segueix cadascú i de com ens relacionem amb aquells amb qui ens creuem durant la vida. La unió entre els dos troncs, molt semblants en forma, compartint un recorregut i un espai mostra la relació entre dos elements que, tot i fer un tros de camí junts, no deixen de ser dos elements diferents en tot moment i, tot i que poden trobar-se en moments, cadascun segueix el seu curs vital. Parla dels camins que es troben durant el curs de la vida.

El material de l'escultura és la fusta, un element natural que permet materialitzar unes formes orgàniques i vitals, generar un moviment sinuós entre les dues branques que es van creuant i entortolligant entre elles. L'elecció d'un material viu i canviant es correspon amb el significat de l'obra, ja que les relacions entre les persones també són vives i canviant.

Lídia Azagra

Camins

fusta d'ayous

70x25x20cm

2016

Libertat

Què és la llibertat?

Sovint som esclaus de la nostra pròpia ment. Som presos dins les nostres pròpies pors, dins la racionalitat, dins la fredor mental que ens fa inaccessible a nosaltres mateixos i que ens impedeix obrir-nos de tot cor. Som esclaus de la raó.

Aquesta obra és una reivindicació per donar pas al sentir, a l'emoció primària que la societat ens ha ensenyat a reprimir, a l'impuls. A deixar de viure com si els sentiments fossin un llast que arrosseguem. A acceptar les pròpies contradiccions sense remordiment, a alliberar el nostre cor.

Lídia Azagra

Llibertat

bronze

30x 28 x 22 cm

2016

Construint identitats

Construint identitats parla de la influència de l'altre en el desenvolupament de la pròpia identitat. El que passa al nostre voltant, la manera com ens relacionem amb els altres, les persones que formen part de la nostra vida, les que deixen de formar-ne part... Tot això construeix la nostra identitat i va modelant la nostra personalitat.

Es mostra l'empremta com a símbol d'identitat personal, però no es vol mostrar com a individual i intransferible, sinó construïda i modelada a partir de la relació amb aquells que ens envolten.

Les dues peces en formen una, dialoguen, encaixen, no s'entén l'una sense l'altra i, malgrat cadascuna té la seva singularitat, hi ha una influència mútua en la construcció de l'empremta, de la identitat.

Lídia Azagra

Construint identitats

alabastre

32 x 20 x 9 cm

2017

MARC CONCEPTUAL

El meu projecte gira entorn de dos conceptes clau: identitat i introspecció. Són conceptes que inconscientment han estat presents des de fa temps en el desenvolupament de la meua obra. Conceptes que d'una manera o d'una altra han confluït per anar a parar a aquest treball final de grau.

Tal com he esmentat anteriorment, la meua obra té uns punts en comú. Es tracta d'una obra de caire intimista, que parla de mi mateixa, dels dubtes, plantejaments vitals, i reflexions que em van sorgint de manera recurrent. Així doncs, l'obra feta a Taller de creació III em va servir com a punt de partida, ja que ja parlava de la construcció de la identitat, posant èmfasi en la necessitat de l'altre per a aquest procés.

Ara continuo un procés començat, i l'amplio afegint el concepte d'introspecció. Plantejo la identitat com la recerca d'un mateix, com un procés continu que succeeix tant de la relació amb els altres com de la introspecció. Així doncs, la cerca de la identitat requereix un moment d'aturada, un espai de reflexió, un espai que pot ser refugi per descobrir-se a un mateix i alhora un espai de trobada amb l'exterior.

“Esta zona propia no es en absoluto una obligada desconexión del mundo ni una huida. Se trata solo de un espacio para conocernos, para ver el mundo desde una ventana y pensar sobre él, y vernos a nosotros integrados en ese escenario. El espacio propio es esa zona donde nos encontramos frente a frente con nuestra intimidad.”

Valeria Sabater ¹

¹ Sabater (2014)

Identitat

IDENTITAT, RELACIONS I CONSTRUCCIÓ

En un món aparentment individualista continuem necessitant de les altres persones, i aquestes tenen un paper molt important a l'hora de conformar la nostra identitat. Tant amb la família, com amb els amics, les relacions que tenim amb aquestes persones ens construeixen. Els vincles i les relacions poden influir molt en la construcció de la identitat. Aquesta és fràgil i canviant. És mal·leable. A poc a poc hi ha certs aspectes que es van forjant, que perduren, d'altres estan sotmesos al canvi subtil i continuat.

Aquest procés de canvi i construcció constant és molt important a la meua obra. Per a mi, la manera com es va conformant a poc a poc, com va agafant forma, com va creixent amb el contacte personal, aquest diàleg que s'estableix entre la peça i jo a mesura que avança el temps és comparable a les relacions que permeten a anar construint la pròpia identitat.

“Vivim temporalment amb l'altre i amb els altres, en un espai d'aire i terra compartit, que es carrega de memòries del viscut en companyia. Ens trobem per créixer.”²

² Castell, Navarro, Otero i Torres (2018)

SEMBLANÇA I DIFERÈNCIA

La identitat és una qüestió de semblances i diferències. El que ens diferencia dels altres és el que ens fa sentir especials, únics, crear una identitat pròpia que ens defineix com a ésser individual. La part més interessant, però, no és aquella que ens diferencia dels altres, sinó la que ens hi assimila. Per construir-nos com a persones és molt important la identitat social i cultural i això només és possible a través de les similituds amb els altres.

Què ens defineix com a éssers vius? Què ens defineix com a persones? Què ens fa formar part d'un grup? Totes aquestes respostes passen per trobar allò que ens fa semblants als altres, no en allò que ens fa diferents. Així doncs, encara que aparentment pot semblar que la identitat tingui més a veure amb allò que ens fa únics, no podem descuidar les semblances que ens uneixen, ja que només podem crear la nostra pròpia identitat a través d'allò que ens relaciona i ens connecta amb els altres.

L'EMPREMTA DACTILAR

Identitat ve d'allò idèntic. Allò que és idèntic a ell mateix. Un dels trets més identitaris, doncs, és l'empremta dactilar. És aquella marca que tenim, que ens fa únics i que ens diferencia dels altres sense excepció. Aquest símbol, tan associat a la identitat, té la característica de ser individual, permanent i intransferible. És curiosa aquesta contradicció, ja que si la nostra empremta s'hagués d'assimilar a com en realitat és la nostra identitat, estaria construït a partir dels fragments de tota aquella gent que ens envolta, ja que la construcció de la nostra identitat, és un procés que no té res ni d'individual, ni de permanent, ni d'intransferible. Per altra banda, ens trobem el concepte de deixar empremta. Les empremtes que deixem o que ens deixen, no són altra cosa que experiències que vivim amb les altres persones, les quals ens van canviant a poc a poc.

En l'obra utilitzo l'empremta dactilar com a símbol, però agafo aquest patró dissenyat per la natura i el transformo, li dono volum, la porto al meu terreny i la concebo com quelcom canviant, susceptible a les relacions i al pas del temps. Però, tot i haver-se transformat en una altra cosa, encara hi queda la seva reminiscència, la seva essència hi és.

“Utilizo cosas que están en la naturaleza porque ya están diseñadas en su rango de perfección máximo.”

Juan José Novella³

³ EITB Vídeos. (2012)

Introspecció

TROBADA AMB EL DINS I EL FORA

L'empremta forma un espai, construït per línies resultants de projectar-la en tres dimensions. És allò que resta després de deformar-la i escalar-la fins convertir-la en una cúpula.

El fet de partir d'una forma que culturalment estem acostumats a veure estampada en una superfície plana, magnificar-la i transformar-la per dur-la al món escultòric, al món de les tres dimensions, m'aporta una nova perspectiva. L'empremta es torça, m'envolta i esdevé un lloc que permet ficar-hi dins. Un espai habitable, un espai per ser, amb un mateix i amb l'exterior.

Depenent de la relació que l'espectador triï tenir amb aquesta peça, amb aquest espai, hi trobarà una experiència o una altra. Pot examinar cada racó, cada plec, cada bifurcació, analitzant les formes de l'escultura, o bé, pot voler tenir una perspectiva més ampla de la peça, estirar-se a terra, i veure projectada al cel l'empremta dactilar, amb el fons del cel que contrasta amb cadascuna de les línies. Mirar la peça des de dins en relació amb l'exterior. Tenir aquest diàleg, amb tu mateix i amb l'entorn, amb aquest espai, que evoca una empremta dactilar, com a intermediari, on el dins i el fora es converteixen gairebé en un tot.

"La escultura es un lugar, no es un objeto"

*Juan José Novella*⁴

⁴ EITB Vídeos. (2012)

REFUGI

Tothom necessita refugi. No només les persones, sinó també els animals. Aquests espais ens han de dotar de certes coses. En el cas dels animals, d'allò més essencial. Han de dotar de protecció per no ser depredats i d'un espai amb prou caliu per poder criar.

Les persones, a grans trets, necessitem el mateix. Quan pensem en la paraula refugi, ens poden venir moltes coses al cap. Pot ser un espai purament de supervivència, pot ser un lloc cru, però útil, com un refugi de guerra. En canvi, també podem pensar en un espai que no només serveix per a protegir-se físicament, sinó en un lloc on sentir-se relaxat, segur i tranquil, un espai d'aturada. Un lloc per a la introspecció.

Aquest indret ha de complir unes funcions, potser no exactament iguals per a tothom, però sí amb certes característiques en comú. A partir d'aquí, ja tot són variacions. Per a uns,

aquesta sensació de tranquil·litat i seguretat, requereix un espai tancat, petit, aïllat. Per a altres, en canvi, és de vital necessitat que aquest espai sigui obert, que permeti respirar, que sigui al mig de la natura. A alguns, parlar de refugi els suggereix una escalfor agradable. D'altres pensen en sentir aquest benestar enmig del fred. Hi ha altres persones a les quals no importa tant com sigui aquest espai, sinó la companyia. Molts se l'imaginen com un espai on la solitud és imprescindible, però per d'altres, pot ser simplement estar amb les persones que els fan sentir bé. Fins i tot ens podem trobar aquest moment d'introspecció fent alguna activitat, quelcom que ens fa sentir-nos segurs i ens provoca benestar i, és clar, també ens podem refugiar en els nostres pensaments.

En aquest cas, l'espai construït, no és per a res un lloc aïllat del món, sinó que, per fer aquesta pausa, aquest moment d'aturada que ens permeti continuar, trobem un indret acollidor, que ens permet connectar amb nosaltres mateixos però sense deslligar-nos del món.

*"Sovint, quan som infants i sempre, necessitem retirar-nos a un espai que sentim prou segur per refugiar-nos i descansar del repte continu de viure, donar-nos un temps per viure amb nosaltres mateixos, i des d'allà, tornar a formar part."*⁵

⁵ Castell et al. (2018)

METODOLOGIA I PROCÉS DE TREBALL

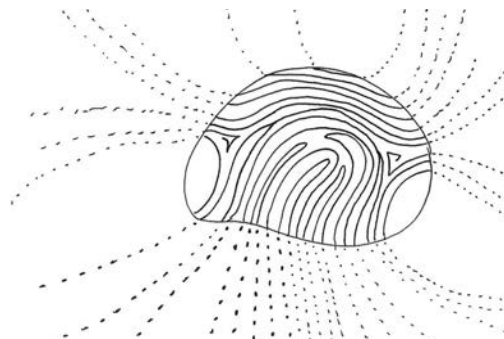
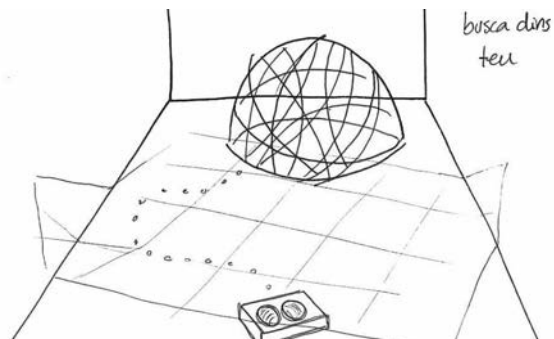
Procés creatiu

PEL QUE FA A LA FORMA

Per desenvolupar aquest projecte vaig partir dels esbossos que ja tenia de l'obra anterior i vaig continuar explorant la forma de l'empremta dactilar. Un cop vaig tenir clar que partia d'aquella forma, vaig començar a fer diferents maquetes per veure com funcionava. Pel que fa a la forma de l'estructura, vaig triar la cúpula per dues raons. Primer, perquè és una forma que recull, envolta. Segon, perquè l'òval és la forma natural de l'empremta dactilar.

PEL QUE FA A LA MIDA

Vaig decidir que un dels objectius principals de l'obra era que fos habitable, per tant, això va determinar la mida: havia de ser suficientment gran perquè qualsevol persona hi pogués cabre dins, però no massa més, per aconseguir mantenir la sensació de recolliment.

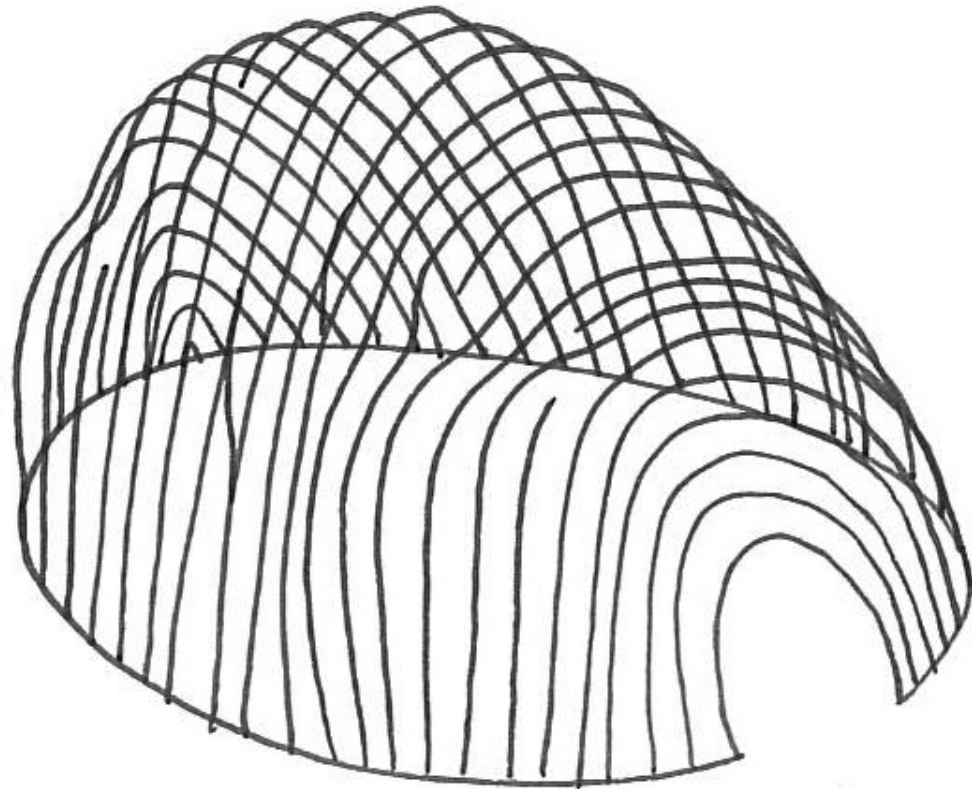

PEL QUE FA AL MATERIAL

Vaig triar el ferro perquè em deixava treballar-hi de manera subtil, a partir de les vares, però a més a més em permetia un control força precís de la forma, així com crear una estructura relativament ferma, la qual cosa em possibilitava treballar amb una mida gran, que permetés posar-s'hi dins.

PEL QUE FA A L'ACABAT

Per a mi era molt important que l'acabat de la peça tingués coherència amb el que representava. L'òxid va ser l'opció que vaig trobar més encertada perquè és el procés evolutiu natural del material. En l'obra parlo la identitat com un procés de cerca i de construcció, com quelcom canviant. Em va semblar que deixar que s'occidés li donava una fluïdesa a l'obra en consonància amb el seu significat, deixar que el material anés evolucionant igual que ho fan les persones.

Un cop acabat el procés creatiu, vaig començar fent una maqueta més gran, una maqueta que ja es podria considerar escultura, feta amb vares de ferro de 4 mm i que ja em permetia començar a conèixer el material, com reaccionava, i intuir quins problemes em podria trobar quan la fes en gran. Desenvolupar aquesta maqueta també em permetia fer una bona pràctica de soldadura.

Per encarar la construcció de la peça en gran, em vaig basar molt en les dues maquetes fetes. La gran em servia per tenir-la de model visual, i la petita em va donar les mides, ja que la vaig fer a escala 1:10, la qual cosa era molt còmoda per calcular la llargada de les vares que havia d'utilitzar a l'escultura definitiva.

Plantejaments a nivell tècnic

Cal dir que una de les parts més complexes d'aquest projecte ha estat trobar la manera que funcionés a nivell tècnic. Quan pensava en el sistema per construir-la, hi havia una part que era molt clara: havia d'anar doblegant les vares de ferro d'una a una per poder obtenir la forma desitjada.

El primer plantejament era si les vares anirien subjectades a alguna base, o si anirien d'una en una clavades directament al terra.

L'opció que més m'agradava era posar-les directament al terra. Això es podria resoldre fent els forats corresponents a la gespa i clavant-les, però a nivell tècnic resultava complicat, ja que fer això no em permetia tenir gaire control de com quedaria l'obra. A més a més, això em limitava a poder exposar l'obra només en aquell espai concret i mentre hi fossin els forats, la qual cosa m'eliminava la possibilitat de poder exposar l'obra en algun altre lloc si és que així ho desitjava.

L'altra opció era fer una base ovalada, amb la forma de la cúpula on fer-hi anar a parar totes les vares de ferro. Aquesta és l'opció que vaig prendre.

El segon plantejament i principal problema: la mida. Treballar amb grans dimensions ha estat el repte més gran d'aquest projecte, i també el que m'ha portat més maldecaps. En aquest cas hi havia una qüestió pràctica, que una peça de 3m x 2,5m x 2m no hi cabia al taller. S'havia de poder emmagatzemar d'alguna manera durant la seva construcció.

Calia que estigués feta per parts per tal de poder-la muntar i desmuntar, tant per una qüestió d'espai, com per una qüestió de transport. Es van estudiar diferents opcions, va ser un procés de recerca, de parlar amb gent, preguntar, escoltar opinions per trobar la millor manera.

Finalment, l'opció més encertada va semblar ser soldar una sèrie de tubs curts a la base, al punt on havia d'anar a parar cadascuna de les vares, per tal de poder-les encaixar i que s'aguantessin sense tenir-les soldades. Els tubs havien de ser suficientment profunds per suportar les vares amb garanties. Per tal d'imaginar-ho fàcilment, seria un sistema semblant al del muntatge de les tendes de campanya tipus iglú.

Procés de treball

A l'hora de construir a peça va haver-hi dues fases de treball diferenciades: la primera, fer la base que em donaria el suport per a tota la peça i, la segona, anar donant forma a les vares de ferro d'una a una, per tal que la cúpula anés creixent correctament. El procés de treball va estar basat en tallar vares de ferro, doblegar-les i soldar. Aquestes accions es van anar repetint al llarg de tot el procés.

En haver de treballar amb mides grans, vaig utilitzar molt el dibuix a terra en guix, a escala real. Això em va servir com a guia per fer la base de l'escultura, però també em va ajudar a establir la distància que havia d'haver-hi entre vara i vara, així com l'alçada que havien de tenir perquè la cúpula anés prenent forma. Dibuixar al terra també em va permetre crear-me plantilles per determinar la forma de les vares i tenir un model a l'hora de doblegar-les.

Les primeres vares, les que tenen forma d'arc, van comportar un treball més repetitiu. El procés més difícil i també el més enriquidor, va estar el de construir les formes a partir de la meitat de la cúpula, ja que aquestes eren en tres dimensions i per tant no em podia basar en una plantilla dibuixada, sinó que havia d'anar estudiant el moviment de la forma a partir de la maqueta per poder anar modelant els girs que havia de fer el ferro.

Moltes de les vares tenien bifurcacions com les que hi ha a l'empremta dactilar, per tant, a part de doblegar, també les havia de soldar entre elles. Un cop acabat aquest procés, vaig polir els punts de soldadura per donar uniformitat a la peça.

Finalment, van venir els acabats. Per aconseguir l'òxid de la peça, la vaig deixar fora diversos dies que va ploure, ja que m'interessava aconseguir aquest resultat de manera natural. Malauradament no n'hi va haver prou i vaig haver d'accelerar el procés aplicant sulfumat.

OBRA ACABADA

Lidia Azagra

Retrobament

ferro

300cm x 250cm x 200cm

2018

Conclusions

El procés de creació d'una escultura és quelcom continuat, l'escultura resultant és el fruit d'un procés on intervé la imaginació, la reflexió, el treball, l'error, la maduració, etc. No es tracta d'un camí lineal, sinó que va i torna, que és flexible. Un llarg camí que cal recórrer perquè una inquietud inicial esdevingui escultura.

Cal dir que el procés de construcció ha anat molt en sintonia amb la peça. Tot i ser un procés, en un principi, metòdic i estudiat, donava peu també a la modificació necessària a demanda del material. Estar oberta als canvis que em pogués portar el comportament del ferro ha resultat molt enriquidor.

Penso que he complert els objectius proposats, encara que potser l'objectiu que tenia menys importància per a mi, ha esdevingut el fonamental. Un dels objectius que em proposava era ser flexible en el procés de construcció, i això ha estat imprescindible. Durant tot aquest temps he hagut d'adaptar-me a allò que m'oferia el ferro, dialogar-hi, i puc dir que he après a entendre i estimar aquest material.

També he aconseguit fer una obra de gran format, això m'ha fet obrir la ment per buscar solucions tècniques als problemes que se m'han presentat. Ha estat un gran repte, i molt recomfortant poder veure el resultat d'una peça d'aquesta embergadura feta amb les meves pròpies mans.

Un altre repte ha estat el fet de jugar amb les formes de l'empremta, d'adaptar-les al volum de la cúpula, de jugar amb el material i anar avançant. He de dir que tenia la peça molt estudiada, però, tot i saber on havia d'anar cada vara i quina forma havia de tenir, he hagut de treballar força amb el mètode d'assaig-error, la qual cosa no m'esperava, però n'he gaudit i m'ha aportat molt d'aprenentatge.

Per altra banda he de dir que ha estat molt enriquidor rebre les impressions dels espectadors. Escoltar-los, deixar-los que dialoguessin amb la peça sense saber-ne res, m'ha aportat molta informació d'allò que transmetia. Sentir els comentaris m'ha mostrat que havia de restar importància a la forma d'empremta, ja que en l'espai quedava desdibuixada, i que el que prenia més força era l'ambient creat. La gent demanava entrar-hi, ja que deien que els cridava i, tot i ser una cúpula oberta, deixant veure l'exterior, expressaven que era un lloc acollidor.

El procés ha estat llarg i laboriós, però finalment puc dir que estic orgullosa del que he fet. L'obra ha complert les meves expectatives, però he de dir que la part més enriquidora per a mi ha estat tot el procés de treball. M'ha aportat un gran aprenentatge, tant a nivell professional com personal.

Bibliografía i webgrafia

LLIBRES

Ares, J. (2004). *El metal. Técnicas de conformado, forja y soldadura. (2a edició)*. Barcelona: Parramón Ediciones.

Carandente, G; Finn, D. *Chillida*. Ediciones Polígrafa.

Fundació "La Caixa". (2004). *Giuseppe Penone*. Barcelona: Fundació "La Caixa".

García, A. (1997). *Susana Solano*. Madrid: Fundación Argentaria.

Heidegger, M. (1988). *Identidad y diferencia*. Anthropos. Editorial del hombre.

MACBA. (1999). *Susana Solano. Muecas. Dibujos, esculturas, fotografías, instalaciones*. Barcelona: Edicions Polígrafa.

Maderuelo, J; Martínez, J. (1996). *Andreu Alfaro. Espai públic*. Alacant: Fundación Caja del Mediterráneo.

Museo Nacional de Arte Reina Sofía. (2013). *Cristina Iglesias. Metonimia*. Madrid: Museo Nacional de Arte Reina Sofía.

VÍDEOS

EiTB Vídeos. (2012). *Vídeo de la escultura de Juan José Novella en Nueva Zelanda*. [Arxiu de vídeo]. Recuperat de: <http://www.eitb.eus/es/videos/detalle/915099/video-escultura-juan-jose-novella-nueva-zelanda/> [consulta: 26 d'abril de 2018]

EN LÍNIA

Auñamendi Eusko Entziklopedia. (2018). *Novella, Juan José* [en línia]. Recuperat de: <http://aunamendi.eusko-ikaskuntza.eus/es/novella-juan-jose/ar-98531/> [consulta: 25 d'abril de 2018].

Bou, N. (2015). *La construcción de la identidad. Huellas en la memoria* [en línia]. Recuperat de: https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/60870/BOU%20BELDA%2C%20NEUS_TFM.pdf?sequence=1 [consulta: 22 de maig de 2018].

Castell, J.; Navarro, E.; Otero, C.; Torres, A . (2018). *4 mirades sobre l'espai i les arts en l'aprenentatge* [en línia]. Recuperat de : <http://hdl.handle.net/2445/120011> [consulta: 10 de març de 2018].

Masters, C. (2003). *Mario Merz* [en línia]. Recuperat de: <https://www.theguardian.com/news/2003/nov/13/guardianobituarie.italy> [consulta: 26 d'abril de 2018].

Peter Randall-Page [en línia]. (2018). Recuperat de: <http://www.peterrandall-page.com> [consulta: 25 d'abril de 2018].

Sabater, V. (2014). *Nuestra intimidad, el valor de cuidar nuestro refugio* [en línia]. Recuperat de: <https://lamenteesmaravillosa.com/nuestra-intimidad-el-valor-de-cuidar-nuestro-refugio/> [consulta: 15 d'abril de 2018].

Warner, M. (2009). *Heart of stone* [en línia]. Recuperat de: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2009/jul/04/peter-randall-page-sculptures-wakefield> [consulta: 25 d'abril de 2018].

Lidia Azagra Cabrerizo

660 221 469

lidia.azagra@gmail.com

